

Sygn. akt I C 203/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Aneta Fiałkowska – Sobczyk

Protokolant: Piotr Józwik

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2016 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko K. D.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uchyła wyrok zaoczny z dnia 30 lipca 2015 r.;

II. powództwo oddala;

III. nie obciąża powoda kosztami procesu za I instancję.

Na oryginale właściwy podpis.

sygn. akt. I C 203/16

UZASADNIENIE

Powód J. B. w pozwie z dnia 24 lutego 2015 r. skierowanym przeciwko pozwanej K. D. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy z dnia 12 września 2012 r., na podstawie której dłużnik A. D. darował pozwanej K. D. nieruchomości położoną przy ul. (...) w B. o nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków we Wrocławiu, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 listopada 2012 r., w sprawie I Nc 499/12, przy przyjęciu, że pozwana może się zwolnić ze zobowiązania poprzez zapłatę kwoty wynikającej z powyższego nakazu.

W uzasadnieniu żądania powód wskazał, że nakazem zapłaty Sąd zasądził od A. D. na rzecz powoda kwotę 124 683,56 zł wraz z ustawowymi odsetkami odpowiednio od dnia 7 czerwca 2012 r. i od dnia 29 czerwca 2012 r. oraz kosztami wskazanymi w nakazie. Nakaz został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 8 stycznia 2013 r., a roszczenie objęte nakazem stało się wymagalne odpowiednio w dniach 6 czerwca 2012 r. oraz 28 czerwca 2012 r.

Dłużnik A. D. nie uregulował jednak należności objętych nakazem, a w postępowaniu o wyjawienie majątku wszczętym przeciwko dłużnikowi zostało ujawnione, że nie dysponuje on środkami, które pozwoliłyby na zaspokojenie roszczenia powoda.

Nadto zostało również ujawnione, że A. D. zawarł w dniu 12.09.2012 r. umowę darowizny nieruchomości opisanej w pozwie z pozwaną K. D..

W tej dacie roszczenie powoda było już w wymagalne.

Wskutek zawarcia powyższej umowy darowizny dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności. Pozwana K. D. jest siostrą dłużnika A. D., na podstawie art. 527§3 k.c. należy więc domniemywać, iż pozwana działała ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Ponadto pozwana nabyła prawo własności pod tytułem darmym, a zatem powód może żądać uznania czynności za bezskuteczną nawet gdyby pozwana nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik – A. D. działał z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 528 k.c.).

Wyrokiem zaocznym z dnia 30 lipca 2015 r. tut. Sąd uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego z dnia 25 stycznia 2016 r. pozwana K. D. wniosła o uchylenie wyroku zaocznego Sądu Okręgowego we Wrocławiu i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pozwana wskazała na brak okoliczności, które uzasadniałyby roszczenie powoda. W ocenie pozwanej po pierwsze nie można uznać, że dokonanie darowizny przedmiotowej nieruchomości przez A. D. na jej rzecz spowodowało pokrzywdzenie wierzyciela albowiem nieruchomość objęta darowizną obciążona jest hipoteką na rzecz innych podmiotów (w dniu 13 stycznia 2009 r. ustanowiono hipotekę kaucyjną na rzecz (...) Bank (...), w kwocie 642 259,07 zł, która to hipoteka znacznie przewyższa wartość nieruchomości). Po drugie, w chwili wniesienia pozwu, tj. 25 lutego 2015 r., nieruchomość będąca przedmiotem zaskarżonej czynności stała się ponownie własnością dłużnika A. D., bowiem umową darowizny z dnia 16 stycznia 2015 r. pozwana darowała sporną nieruchomość bratu.

Dlatego też zgłoszone roszczenie jest bezprzedmiotowe, bo pozwana rozporządziła uzyskaną korzyścią jeszcze przed doręczeniem pozwu i uczyniła to na rzecz dłużnika powoda, a nie innej osoby, co oznacza, że sytuacja majątkowa dłużnika jest taka sama jak przed dokonaniem darowizny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty z dnia 15 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie o sygn. akt I Nc 499/12 nakazał A. D., aby ten zapłacił na rzecz J. B. kwotę 124 683,56 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 74 499,56 zł od dnia 7 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 50 184 zł od dnia 29 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu w kwocie 5 176 zł.

Postanowieniem z dnia 8 stycznia 2013 r. w/w nakaz zapłaty został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

(dowód: nakaz zapłaty z dnia 15.11.2012 r. wraz z klauzulą wykonalności z dnia 8.01.2013 r., k. 7-8);

W dniu 12 września 2012 r. A. D. i K. D. zawarli umowę darowizny, na mocy której A. D. darował swojej siostrze K. D. nieruchomość położoną przy ul. (...) w B. o nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków we Wrocławiu.

Przy czym na tej nieruchomości w dniu 16 marca 2009 r. ustanowiono hipotekę umowną kaucyjną do kwoty 642 259,07zł na rzecz (...) Bank (...) S.A.

(dowód: umowa darowizny z dnia 12.09.2012 r. (rep. (...)), k. 12-13, wydruk KW (...), k. 14-33, akta i dokumenty księgi wieczystej KW nr (...));

W postępowaniu o wyjawienie majątku, które toczyło się w 2013 r. przed Sądem Rejonowym w Brzegu ustalono, iż dłużnik A. D. nie dysponuje środkami, które pozwoliłyby mu na zaspokojenie roszczenia powoda – J. B..

(dowód: protokół z dnia 17.10.2013r. wraz z wykazem majątku k. 9-11);

W dniu 16 stycznia 2015 r. K. D. zawarła umowę darowizny z A. D., zgodnie z którą darowała swojemu bratu A. D. nieruchomość położoną przy ul. (...) w B. o nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków we Wrocławiu, w następstwie czego A. D. nabył ponownie własność nieruchomości będącej przedmiotem zaskarżonej czynności.

(dowód: umowa darowizny z dnia 16.01.2015 r. (rep. (...)), k. 79-84, , akta i dokumenty księgi wieczystej KW nr (...)).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Zgodnie z treścią art. 527 § 1 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Przy czym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 k.c.). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.). Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.).

Tym samym przesłankami do uwzględnienia skargi pauliańskiej są przede wszystkim: dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, dokonanie przez dłużnika czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli i ze świadomością ich pokrzywdzenia.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, iż nie zostały spełnione wszystkie niezbędne przesłanki uzasadniające powództwo z art. 527 k.c., bowiem na dzień wniesienia pozwu i na dzień orzekania w niniejszej sprawie brak jest możliwości przyjęcia pokrzywdzenia wierzyciela, tj. powoda.

Jak wskazano wyżej (art. 527 § 2 k.c.) czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności, dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem tej czynności.

Zgodnie z ustalonymi w orzecnictwie i piśmiennictwie poglądami, stan pokrzywdzenia wierzycieli, a zatem także powodujący go stan majątku dłużnika, prowadzący do niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności, należy badać i oceniać nie w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, lecz w chwili jej zaskarżenia i zamknięcia rozprawy w sprawie. Rzeczywista niewypłacalność dłużnika (lub jej wyższy stopień) spowodowana przez zaskarżoną czynność musi istnieć (utrzymywać się) w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną wobec niego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., sygn. akt V CKN 280/00, niepubl.; z dnia 23 lipca 2003 r., sygn. akt II CKN 299/01, niepubl.; z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 115/07, niepubl.). Z tej przyczyny sąd powinien brać pod uwagę także czynności prawne zdziałane przez dłużnika już po dokonaniu zaskarżonej czynności i stan jego majątku w chwili zamknięcia rozprawy oraz ocenić, czy między ustalonym stanem niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności a zaskarżoną skargą pauliańską czynnością prawną dłużnika istnieje związek przyczynowy.

W świetle art. 527 § 2 k.c. podlega badaniu, czy istnieje związek przyczynowy między zaskarżoną czynnością prawną dłużnika a jego niewypłacalnością prowadzącą do pokrzywdzenia wierzyciela, czyli niemożności zaspokojenia przysługującej powodowi wierzytelności. Pokrzywdzenie wierzyciela dokonane przez dłużnika

czynnością rozporządzającą musi mieć charakter realny, to znaczy faktycznie prowadzić do niemożliwości zaspokojenia chronionej wierzytelności wyłącznie na skutek wyzbycia się określonego składnika majątkowego na rzecz osoby trzeciej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012, sygn. akt V CSK 183/11, niepubl. i z dnia 13 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CSK 214/11, Gazeta Prawna (...)).

Pozwana w dniu 16 stycznia 2015 r. wyniku zawartej umowy darowizny przeniosła z powrotem na dłużnika powoda - A. D. własność spornej nieruchomości. Tym samym w dacie wniesienia pozwu dłużnik znowu stał się właścicielem tej nieruchomości, a tym samym sytuacja finansowa dłużnika i składniki jego majątku są takie same jak przed dokonaniem darowizny i nie możemy tutaj mówić o jego niewypłacalności czy też wyższym stopniu niewypłacalności w odniesieniu do stanu sprzed dokonania darowizny na rzecz pozwanej.

Tym samym pomiędzy czynnością, której uznania za bezskuteczną wobec siebie żądał powód, a niewypłacalnością dłużnika brak jest związku, o którym mowa w art. 527 § 2 k.c., a co za tym idzie brak jest podstawy do przyjęcia, iż zrealizowała się wskazana w art. 527 § 2 k.c. przesłanka pozwalająca na uwzględnienie skargi pauliańskiej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 384/06, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2002 r., III CKN 570/00, niepubl. i z dnia 29 września 2011 r., sygn. akt IV CSK 99/11, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 347 k.p.c., Sąd w punkcie I sentencji wyroku uchylił wyrok zaoczny wydany w sprawie i oddalił powództwo jako bezzasadne w punkcie II sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu w punkcie III sentencji wyroku Sąd wydał na podstawie art. 102 k.p.c., który stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej sprawę tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przepis ten jest wyjątkiem od zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej sprawę i znajduje zastosowanie w sytuacjach wyjątkowych, między innymi gdy sprawa ma charakter wątpliwy i dyskusyjny, dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów prawa bądź gdy strona przegrywająca sprawę znajduje się w ciężkiej sytuacji materialnej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przekonana o słuszności swoich roszczeń.

W rozpoznawanej sprawie Sąd stanął na stanowisku, że sytuacja powoda wymagała zastosowania wobec niego właśnie normy art. 102 k.p.c. mając na uwadze, że jedyny składnik majątku dłużnika, z którego powód ewentualnie mógłby się zaspokoić, została podarowana przez dłużnika na rzecz pozwanej po powstaniu tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikowi, a powrócił do dłużnika dopiero krótko przed złożeniem pozwu w niniejszej sprawie. Przy czym pozwaną, jako siostrę dłużnika, obciąża domniemanie wynikające z art. 527 § 3 k.c.